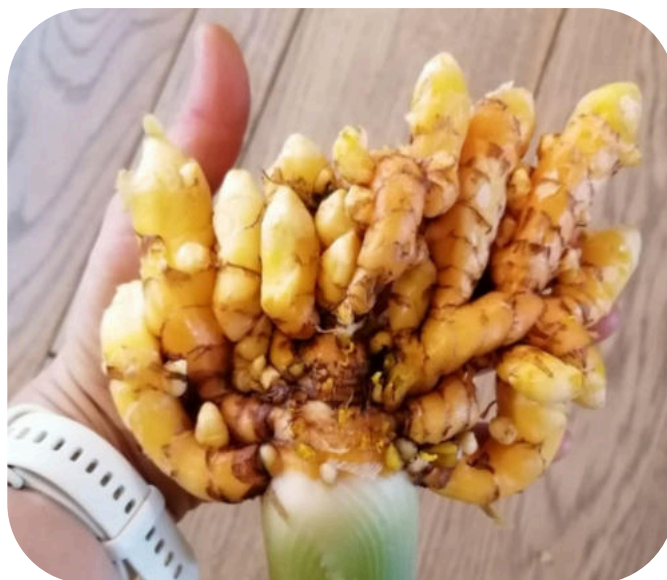

TEHNOLOŠKA NAVODILA ZA PRIDELAVO KURKUME V SLOVENIJI NA EKOLOŠKI NAČIN

Februar, 2025

Avtor: Mojca HRIBERNIK, Tamara KOROŠEC, Miša PUŠENJAK, Barbara ČEH, Tanja KUMER, Davorin VRHOVNIK, Igor ŠKERBOT, Dragan ŽNIDARČIČ, Barbara JURICH, Urška MUMELJ, Katja TEMNIK, Lucija Kadiš, Rene GOMOLJ

Slika 1 Rizom mlade ekološke kurkume

Kurkuma je trajnica, ki uspeva v toplem podnebju na relativni zračni vlagi nad 70 % in na dobro odcednih, rodovitnih tleh, pri temperaturah med 20° in 30 °C. Pridelovati jo je mogoče tudi na 700 m n.v., zahteva pa vsaj 1500 mm padavin letno oz. namakanje. Rastna doba do tehnološke zrelosti je (v njeni domovini in pri nas v rastlinjaki) 6 do 10 mesecev, odvisno od sorte, če se pri nas prideluje na prostem, moramo predvideti, da smo omejeni z nižjimi temperaturami od 20 °C spomladi in jeseni.

KAKO ZAČETI

Najprej si odgovorite ali želite kurkumo pridelovati **le za lastno uporabo** ali **za tržne namene**. S tem je povezana odločitev za način priprave tal in tehnologijo pridelave.

SADILNI MATERIAL

Ključnega pomena je, da kupite **zdrav** sadilni material. Kurkuma je lahko namreč **prenašalka bakterije *Ralstonia solanacearum***, zato zelo previdno, saj lahko ta **karantenski** povzročitelj povzroči veliko gospodarsko škodo na pomembnih kulturnih rastlinah, kot so **krompir**, **paradižnik**, druge razhudnikovke, in rastline, sorodne s kurkumo (ingver). Bakterija se širi s sadikami in s **sadilnim materialom - rizomi**. Lahko se s **površinskimi vodami prenese** na druge gostiteljske rastline. Ker ima precej širok krog gostiteljskih rastlin, pomeni, da se lahko

bakterija razširi v zelo kratkem času v zelo širokem obsegu, kar pa predstavlja veliko grožnjo za slovensko kmetijstvo.

Slika 2 Certifikati kakovosti (ekološki standard, prost boleznj)

KAKO PREPOZNATI OKUŽEN MATERIAL IN KAKO UKREPATI

Pozorni bodite na naslednje simptome:

- **Venenje:** Nenadno in nepopravljivo venenje listov čez dan.
- **Rumenenje:** Postopno rumenenje starejših listov.
- **Gnitje stebela in rizoma:** Rjav, mehak ali kašast videz stebel ali rizomov, pogosto s prisotnim neprijetnim vonjem.
- **Iztekanje bakterij:** Odrežite del rizoma ali stebela in ga postavite v čisto vodo. Če opazite iztekanje mlečno obarvanih trakov, ki iztekajo iz tkiva, je to znak prisotnosti bakterije *Ralstonia solanacearum*.

Slika 3 Primer okuženih rastlin Ingverja z bakterijo *Ralstonia solanacearum*

Preventivni ukrepi

- Uporabljajte **zdrave rizome** za sajenje (priložen certifikat kakovosti).
- Za pridelavo se ne priporočajo rizomi, kupljeni za uživanje, razen, če se jih [toplotno obdelata na primeren način za razkuževanje](#).
- Navodilo za toplotno obdelavo:

→ **z vročim zrakom:** Potrebujete komoro za vroči zrak z natančnim nadzorom temperature ($\pm 0,2$ °C), relativne zračne vlage 75 % in z enakomernim kroženjem zraka v komori. Ciljna temperatura naj bo med **49 °C ali 50 °C**, v prvem primeru morajo biti rizomi izpostavljeni **30 ali 60 minut**, v drugem primeru višje temperature za **30 minut**. Sadike položite v eni plasti, da **zagotovite enakomerno segrevanje**. Sredico rizomov nadzirajte z natančnimi termometri. Takoj po toplotni obdelavi **ohladite rizome** tako, da jih za **20 min potopite v tekočo vodo sobne temperature**. Sadike nato en teden **sušite na zraku pri 20 °C in 60 % relativni vlažnosti**.

→ **z vročo vodo:** Potrebujete kad za vročo vodo, ki omogoča natančno regulacijo temperature. **Temperatura vode mora biti 50 °C**, rizomi morajo biti potopljeni v vodo **10 minut**. Po segrevanju jih hitro **ohladite v tekoči vodi sobne temperature**. **Nato jih posušite na zraku pred sajenjem**.

Rizomi morajo biti v času obdelave v stanju mirovanja (brez kaljenja), saj so takrat manj občutljivi na toplotne poškodbe. Enotna velikost sadik je ključna za konsistentno toplotno obdelavo. Manjše sadike so bolj občutljive na visoke temperature ali dolge obdelave – zato prilagodite trajanje in temperaturo.

Vroč zrak: Obdelava pri **49 °C za 60 minut** je najbolj učinkovita za uničenje bakterij in hkrati ohranja več kot 85 % kaljivosti.

Vročna voda: Kratkotrajna obdelava pri **50 °C za 10 minut** je učinkovita za odstranjevanje škodljivcev in mirovanja rizomov.

- Zelo priporočljivo je, da večji tržni pridelovalci **pred sajenjem testirate sadilni material** na prisotnost karantenskih bolezni npr. na [Nacionalnem inštitutu za biologijo](#).
- Zagotovite **ustrezno higieno na njihovih površinah in rastlinjakih** ter se izogibajte okuženi zemlji ali vodi.
- Izvajajte **kolobarjenje** z rastlinskimi vrstami, ki niso gostitelji bakterije (npr. stročnice, žita, čebula, česen...). V kolobarju se izogibamo rastlinam iz družine Solanaceae (krompir, paradižnik, jajčevac,...)
- V primeru okužbe uvedite stroge **karantenske ukrepe** (po navodilih [UVHVVR](#)), da preprečite širjenje okuženega materiala in to tudi sporočite UVHVVR.

The image shows two laboratory reports from NIB Fito. The left report is a detailed diagnostic analysis (OPREDELJEVALNA ANALIZA) for a 'POROČ I L O O PRESKUSU' (report I L O O test). It includes fields for 'Navedite v katero komoro?' (Specify in which chamber?), 'Navedite vrsto vzorca?' (Specify sample type?), 'Navedite vrsto materiala?' (Specify material type?), 'Navedite vrsto rastline?' (Specify plant type?), 'Navedite vrsto sadila?' (Specify seedling type?), 'Navedite vrsto zemlje?' (Specify soil type?), 'Navedite vrsto vode?' (Specify water type?), 'Navedite vrsto zraka?' (Specify air type?), 'Navedite vrsto svetlobe?' (Specify light type?), 'Navedite vrsto hrane?' (Specify food type?), 'Navedite vrsto zdravila?' (Specify medicine type?), 'Navedite vrsto dodatka?' (Specify additive type?), 'Navedite vrsto dodatka?' (Specify additive type?), 'Navedite vrsto dodatka?' (Specify additive type?). The right report is a 'REZULTAT PRESKUSA' (test result) for the same test. It states: 'V vzorcu z navedenimi testi nismo potrdili prisotnosti bakterij Rpe (Ralstonia pseudosolanacearum) in Rs (Ralstonia solanacearum)'. Both reports include digital signatures of Dr. PIRC Manca and Dr. DREO Tanja.

Slika 4 Analiza sadilnega materiala kurkume pri NIB

PRIPRAVA TAL ZA GOJENJE KURKUME

- **Vrsta tal:** od peščene ilovice do glinene ilovice; rahlo kislila do nevtralna tla s pH med 5,5 in 6,5.
- **Organska snov:** Tla morajo biti ustrezno preskrbljena z **organsko snovjo**. Za pridelavo kurkume je priporočljiva vsebnost organske snovi v tleh med 2 % do 5 %. V tla vdolajte dobro uležan hlevski gnoj (2,5 l/m²) ali kompost (do 15 l/m²), da povečate vsebnost organske snovi, izboljšate rodovitnost in strukturo tal. Organska snov **poveča sposobnost tal za zadrževanje vlage in hranil**, **zagotavlja dobro okolje** za koristne mikroorganizme in **pomaga pri razvoju** zdravega koreninskega sistema rastlin. Gnojenje z organskimi gnojili priporočamo opraviti v jesenskem času skupaj z osnovno obdelavo tal.
- **Priprava tal:** Tla jeseni najprej pognojimo, nato osnovno obdelamo npr. z oranjem ali globokim prekopavanjem in jih tako do spomladi pripravimo, da so preko zime strneje, sesedejo, drobijo in postanejo do pomladi drobno grudičasta, rahla in zračna. Spomladi tla poravnamo in pripravimo za sajenje. Za pridelavo kurkume so običajno smiselne **dvignjene grede ali sajenje v grebene**, ker zagotavljajo ustrezno odcejanje vode in hitrejše ogrevanje. Pripravite grede / grebene širine približno 1 meter, višine 15–20 cm in poljubne dolžine, z razmakom 50-60 cm med gredami.
- **Preskrbljenost s hranili:** Poleg ustrezne preskrbljenosti tal z organsko snovjo kurkuma potrebuje gnojenje z uravnoteženo količino gnojil glede na priporočila **analize tal**. Kurkuma iz tal odvzame na hektar 60 kg dušika (N), 50 kg fosforja (P₂O₅) in 100 kg kalija (K₂O). Polovica odmerka dušika in polni odmerki fosforja in kalija se uporabijo ob sajenju, preostala količina dušika pa 2-3 mesece po sajenju.
- **Odcednost:** Zagotovite dobro odcejanje vode, saj kurkuma ne prenaša stoječe in zastajajoče vode. Če so tla nagnjena k zastajanju vode, razmislite o namestitvi drenažnega sistema oziroma izbiri druge lokacije.
- **Nadzor plevela:** Tla dobro razplevelite pred sajenjem. Uporaba zastirke po sajenju nekoliko pomaga pri nadzoru plevela, najbolj pa ima pozitiven vpliv na ohranjanje vlage v tleh. Priporočamo minimalno 5-7 cm zastirke.

Pravilna priprava tal lahko znatno vpliva na pridelek in kakovost kurkume.

ANALIZA POKRIVILNO-AGROHIMSKA

ANALIZA POKRIVILNO-AGROHIMSKA

Številka vzorca	Številka vzorca	Količina vzorca (kg)	Velikost vzorca (cm ³)	pH	pH + Ca-ekvivalent	Saliniteta (mg/kg)	Saliniteta (mg/kg)	Saliniteta (mg/kg)	Saliniteta (mg/kg)	Saliniteta (mg/kg)
100000000	Kamnik	1,00	1,00	5,50	7	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
100000000	Kamnik	1,00	1,00	6,00	7	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00

Analiza tal

Analiza tal

Analiza tal

Slika 5 Jemanje vzorcev zemlje; Rezultati analize tal; Posajene sadike kurkume z zastirko miskantus

SAJENJE KURKUME

- **Čas sajenja:** Kurkumo sadimo pozno spomladi, ko se tla dovolj segrejejo. Koledarsko se lahko opredelimo nekje med marcem in majem, odvisno tudi od lokacije pridelave (na prostem ali v nadzorovanih razmerah). Za sajenje kurkume mora biti **temperatura tal minimalno 18-20 °C**. Tudi za optimalno kalitev in rast potrebuje temperaturo tal med **20 °C in 30 °C**. Čeprav je tudi temperatura zraka pomembna, je za razvoj rizomov kurkume ključna toplota tal. Temperatura tal vpliva na sposobnost kalitve rizoma in dobro nadaljnjo rast mlade rastline kurkume in vzpostavitev močnega koreninskega sistema rastline.
- **Ogrevanje zemlje pred sajenjem:** Da se tla spomladi čimprej ustrezno segrejejo, si lahko pomagamo s polaganjem **prozorne folije** nekaj tednov pred predvidenim sajenjem ali vse od predsetvene priprave do časa sajenja, ko s prekrivanjem s prozorno plastično folijo pospešimo ogrevanje tal, hkrati vzpodbudimo vznikanje plevelnih rastlin, ki jih nato uničimo s tako imenovanim postopkom »slepe setve«, ko s plitvim prekopavanjem in mehansko uničimo vznikle plevelne rastline. Ta način je primeren za rastlinjak in za pridelavo na prostem. Na ta način se lahko temperatura tal bistveno hitreje približa optimalni za sajenje, s tem pa tudi pridobimo čas za razvoj kurkume, ki zahteva najmanj 20 °C. Črna folija za ta namen ni ustrezna.
- **Globina in razdalja sajenja:** Na greben, ki je visok pribl. 15 cm, naredimo manjšo jamico globine 5-10 cm, v katero vstavimo rizom. Če sadimo sadike, prilagodimo višino/globino (na velikost sadilnega lončka v katerem je bila sadika), da se le-te lepo posadi v zemljo na grebenu.
- **Razdalja med rastlinami:** Optimalna razdalja je približno 40-50 cm v vrsti,
- **Medvrstna razdalja:** Če sadite več vrst, naj bo medvrstna razdalja približno 60 cm. To omogoča ustrezno zračenje in prostor za rast in zmanjšuje tveganje za bolezni. Optimalne razdalje med rastlinami v vrsti in med vrstami so tako: 40x60 cm, 50x60 cm ali 50x50 cm, odvisno od razpoložljivosti prostora.
- **Namakanje:** Po sajenju rastline rahlo zalijte. Kurkuma potrebuje stalno vlažna tla, še posebej med obdobjem rasti, **vendar pazite**, da ne zalivate preveč in da tla niso zasičena z vodo.

Slika 6 Sajenje sadike kurkume v grebene

NEGA IN VZDRŽEVANJE NASADA

Kurkuma ne mara sprememb v temperaturi, vetra in neposredne sončne svetlobe. Zato pred sajenjem dobro premislite, kam boste sadili, da ne bo veliko motečih faktorjev.

Sajenje v rastlinjaku oz. tunelu

- **Namakanje:** Kurkuma ima rada stalno vlažnost zraka nad 70 % in vlažna tla, zato je treba namakanje prilagoditi njenim potrebam.

→ **Vlažnost zraka:** Priporočamo uporabo mikro-razpršilcev, ki povečujejo vlažnost zraka. Namakajte dvakrat dnevno, zjutraj (med 6.00 in 8.00) in po potrebi zvečer (okoli 18.00–19.00), če je zrak suh. **Idealna vlažnost zraka je med 70 % in 80%.**

→ **Vlažnost tal:** Za zalivanje je najboljša metoda kapljično namakanje. Priporočamo 2-krat dnevno (zjutraj in zvečer), pri čemer prilagodite količino glede na vlago tal, od velikosti rastline, temperature in hitrosti izhlapevanja. Spremljajte vlago v tleh in v zraku s senzorji; idealna **vlažnost tal je med 60 in 70 %.**

- **Zračenje:** Da preprečite **prekomerno segrevanje ob gojenju v rastlinjaku**, je potrebno tudi **redno zračenje** (ročno ali avtomatsko odpiranje vrat). Ko se temperature zraka dvigne nad **27°C, je potrebno zračenje**. Pazite, da med zračenjem ne pride do močnih prepihov, ki bi zmanjšali vlažnost zraka, obenem pa kurkuma **ne mara sprememb v temperaturi** in znajo biti obrobne kurkume (kjer je največji pretok zraka) vidno v stresu.
- **Pleveli:** Pred sajenjem temeljito očistite površino plevelnih rastlin in uporabite zastirke za zmanjšanje rasti novih plevelnih rastlin. Tudi med rastno sezono redno odstranjujte plevel, saj so konkurenca za vodo in hranila.

→ **Vrste zastirk:** Naravni materiali, kot so slama, miskantus, rezana in odprašena slama, ovčja volna, so najboljše za ohranjanje vlage in zmanjšanje količine konkurenčnih plevelnih rastlin. Zastirke namestite **v sloju debeline 5–7 cm**. Neprepustne folije nismo preizkušali, zato glede njihovega vpliva na razvoj rastline – rizomov ne poznamo. Smiselno za preizkusiti bi bil polprepusten agrotekstil.

- **Škodljivci:** Najpogostejši škodljivci:

→ **Voluharji:** Postavite mreže pod visoke grede ali uporabite naravne repelente, kot so rastline, ki odvrčajo voluharje (npr. česen, narcise).

→ **Polži:** Ročno odstranjujte polže ali uporabite naravne pasti (npr. pivo v posodicah). Če je pritisk škodljivca večji, odstranite zastirko.

→ **Bramorji:** Če opazite škodo na rizomih, uporabite mehanske pasti ali ekološko ustrezne metode zatiranja. Redno pregledujte nasad in ukrepajte ob prvih znakih poškodb.

Pri pridelavi kurkume v RASTLINJAKU z optimalnimi pogoji lahko pričakujete cca 1000 g pridelka na rastlino.

Pri pridelavi kurkume v TUNELU z optimalnimi pogoji lahko pričakujete cca 500 g pridelka na rastlino.

Slika 6 Kurkuma v rastlinjaku s sistemom mikrorazpršilcev in kurkuma v s sistemom kapljičnega namakanja

Sajenje na prostem:

- **Visoke grede:** Izboljšajo odcejanje vode, preprečujejo zastajanje vlage in omogočajo lažje vzdrževanje talne strukture. Prav tako olajšajo dostop do rastlin in preprečujejo škodo zaradi voluharjev ali drugih talnih škodljivcev, če uporabite mreže na dnu gred. Višina gred naj bo vsaj 20–30 cm, širina 1 m, z razmikom 50–60 cm med posameznimi gredami. Dolžina gred je prilagodljiva glede na prostor.
- **Rastne razmere:** Zagotovite, da temperatura ne pade pod 20 °C, saj kurkuma to slabo prenaša. V bolj hladnih območjih je priporočljivo, da rastline zaščitite z rastlinskimi pokrovi ali začasnimi tuneli. Izberite lokacijo, kjer je kurkuma izpostavljena delni senci ali filtrirani svetlobi, saj premočna neposredna sončna svetloba lahko poškoduje liste.
- **Namakanje:**
  - **Kapljično namakanje** je idealno za enakomerno oskrbo z vodo in preprečevanje stoječe vode. Nastavite sistem na dvakrat dnevno (zgodaj zjutraj in pozno popoldne) ali glede na potrebe rastlin in glede na letni čas.
  - Če je površina majhna, se lahko izvaja **ročno zalivanje**, pri čemer pazite, da se tla ne nasičijo z vodo. Zagotovite **drenažo** za dobro odcejanje, da preprečite zastajanje vode, saj to lahko povzroči gnitje rizomov.
- **Plevelne rastline in Škodljivci:** Ravnaj enako kot zgoraj pri **Sajenje v rastlinjaku**.

Pri pridelavi kurkume NA PROSTEM z optimalnimi pogoji lahko pričakujete cca 300 g pridelka na rastlino.

Slika 7 Pridelava kurkume v visokih gredah na prostem in pridelava pod tuneli

SPRAVILO

Rastna doba do tehnološke zrelosti je **6 do 10 mesecev**, odvisno od sorte in v naših razmerah tudi vremenskih razmer, če jo pridelujemo na prostem. V času sredine jeseni (**okt-nov**), ko temperature padejo pod **10-15 °C** in nimamo namena rastlinjaka ogrevati, lahko poskusno izkopljemo nekaj rastlin. Tega se najbolje lotimo z vilami. Zapičimo jih v zemljo in jih z lastno težo izkopljemo; rizomi so **v globini tal okrog 10-15 cm**, odvisno od velikosti. Glavni rizom kurkume raste v globino, medtem ko stranski **poganjki rastejo horizontalno** s tlemi. Liste odrežemo pri koncu stebela, ki je v stiku z rizomom. Rizome nato umijemo pod **vodo**; najlažje se očistijo s curkom vode.

Slika 8 Čiščenje izkopanih gomoljev

SKLADIŠČENJE

- Rizome posušimo in jih shranimo v papirnatih vrečkah pri temperaturi **nad 15 °C**. »Baby kurkuma« oz. mlada kurkuma je atraktivna še posebej, ker je brez zaščitne kožice, ki nastane s časom in se lahko uporablja brez lupljenja. V kolikor je ne porabimo takoj, se bo nekoliko posušila in na površini se bo tvorila kožica.
- V kolikor želimo kurkumo skladiščiti dalj časa, ji v fazi, ko je prenehala rasti (oktober, november), porežemo zeleni del, rizome pa pustimo še 14 dni v tleh. V tem času bodo rizomi tvorili zaščitno kožico, ki bo kurkumo ščitila pred izgubo vlage v fazi skladiščenja. V takem primeru jo skladiščimo v podobnih razmerah kot krompir. Kurkuma s kožico je zaščitena pred zunanjimi vplivi, vendar jo je potrebno lupiti pred uporabo. Pri skladiščenju je **pomembno suho okolje in dovolj visoka temperatura**. Ko razvije kožico, se ta lahko skladišči tudi dlje časa.

→ Izogibajte se sajenju rastlin iz iste družine (na primer ingverja ali kardamoma) neposredno po kurkumi, da se ne bi prerazmnožile njihove skupne bolezni in škodljivci.

DODATNI NASVETI

- Kurkumo lahko pridelujete tudi V LONCIH, globina lonca naj bo dovolj globoka. Lonce lahko premikate po prostoru (znotraj/zunaj) glede na optimalno temperaturo in vlago zraka tekom rastne dobe. Pri negi in vzdrževanju nasada težav s plevelnimi rastlinami ni posebnosti, tudi z škodljivci ne. Zalivanje izvajate ročno in redno spremljajte vlago tal, da ne pride do premale vlažnosti oz. zastajajoče vode.
Pri pridelavi kurkume V LONCIH z optimalnimi pogoji lahko pričekujete cca 200 g pridelka na rastlino.
- Če se boste lotili **pridelave kurkume na prostem**, poskrbite da ne bo postavljena na prepihu, **dobro je**, da ima **zavetrje**. Priporočamo zasaditev v **visoki gredi z mrežo na dnu**, s čimer bo zavarovana pred večjimi škodljivci in hkrati ni potrebe po grebenih. Poleti ob visokih temperaturah in direktnem soncu priporočamo, da kurkumi zagotovite senčenje.
- Če boste sadili kurkumo v rastlinjaku, vedite, da ta zelo dobro uspeva kjer se z mikrorazpršilci in avtomatskim odpiranjem rastlinjaka ustvari **najbolj primerna mikroklima**.
- **Ogrevanje** v zgodnjih mesecih pomladi in zadnjih mesecih v letu lahko podaljša razvojno dobo, potrebno pa je **ovrednotiti ekonomsko upravičenost**.
- Za vlaženje zraka se priporoča **razpršilce (meglilnike)**, ki učinkovito dvigujejo vlažnost zraka brez pretiranega namakanja tal.
Mikro-razpršilci omogočajo enakomerno razporeditev fine vode, kar ustvarja primerno mikroklimo za rast kurkume.
- Za namakanje tal priporočamo **kapljične cevi s kompenzacijo tlaka**, ki omogočajo enakomeren pretok vode po celotni dolžini, tudi na neravnih površinah.
- **Kapljalniki z reguliranim pretokom** pa zagotavljajo točno odmerjanje količine vode na rastlino (npr. 2–3 litre na uro). Namestite kapljične cevi **v grebene** ali tik ob rastlinah, tako da voda doseže rizome, ne da bi prekomerno namočila preostalo območje. Razdalja med kapljalniki naj bo glede na razdaljo med rastlinami. Namestite časovnike za zalivanje dvakrat dnevno, zjutraj in zvečer, po potrebi prilagodite glede na vremenske razmere. Če

imate večji rastlinjak, je priporočljivo kombinirati **mikro-razpršilce za vlaženje zraka** in **kapljično namakanje za tla**, da ohranjate optimalno vlažnost zraka in tal brez prekomernega namakanja. Uporabite filtre za vodo, da preprečite zamašitev kapljalnikov ali razpršilcev, še posebej če uporabljate deževnico ali vodnjake. Če je mogoče, uporabite rezervoar za vodo, ki ga ogrevate na **sobno temperaturo**, saj prehladna voda lahko škoduje koreninam.

- **Senzorji vlage:** Namestite senzorje za vlago v tleh in zraku, da prilagodite pogostost in količino namakanja.

ZAKLJUČEK

Pravilna priprava tal, izbira zdravega sadilnega materiala in ustrezno vzdrževanje nasada so ključni za uspešno pridelavo kurkume v Sloveniji. Pridelava v skladu z ekološkimi standardi omogoča kakovosten pridelek in zmanjšuje vpliv na okolje.

VIDEO VSEBINA: <https://www.youtube.com/watch?v=JMwjlna5MXY>

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje